

גיליון מס' 235

כניסת שבת:
ירושלים: 18:49
ת"א: 19:04
חיפה: 18:57
באר-שבע: 19:05

יציאת שבת:
ירושלים: 20:04
ת"א: 20:06
חיפה: 20:07
באר-שבע: 20:04

השבוע בגליון:

4

בן אברהם:

לדמותו המסתורית של גר - הצדק הגלמוד שמת השבוע

תורה במקום מנגל:

סיפורו האישי של יאיר בנט ממעלה אדומים

3

שבת שלום, עוצם:

מונולוגים של חקלאים ממושב 'עוצם' הדרומי

שומר שביעית בשביעית

פרופילים חריגים של חקלאים שומרי שמיטה

4

הגיליון יו"ל ע"י:

"מכון בלבבי - יהדות מלב אל לב"

יריית פתיחה / אישי פרי

1. מדינת 'בית המדרש' -

תחושה שגויה רווחת בקהלנו לפיה שתי מדינות יש: מדינת בית המדרש ומדינת החיים. כביכול, כאן בהכרח שאון תורה של רשב"א תמוה בסוגית 'מכליא קרנא' שוקק ואילו שם בהכרח שאון חול של שווארמה בלאפה.

נהרות של דיו נשפכו כדי לבאר את דברי רש"י העמומים לכאורה שבפתח הפרשה: "מסיני - מה שמיטה, כלליה ופרטיה מסיני, אף כל המצוות מסיני". בעזרת השם, אציע לפניכם רעיון בלתי-שגרתי מאלף על דברי רש"י אלה:

"מסיני" - מאי משמע?

אלא שזהו שלא. אצל היהודי, כמו חנוך תופר המנעלים, גם החול צריך להיות אפוף קודש. להלכה היהודית יש אמירה, למשל, גם על איזה נעל לחבוש קודם בשעת היקיצה בבוקר.

משמעות נוספת, כך נראה, לו 'לסיני'. כידוע, ההר הזה היה שפוף ונמוך-קומה. לא זקף את ראשו ביהירות. ודווקא עליו ניתנה תורה ישראל האלוקית.

"ר' ישראל בן חמו ור' עמרם ארז'ואן, כך למדתי, הם אנשים של 'סיני'. אנשים שמצליחים להפוך יום חול אפרורי ואביך ליום של שבת בוהקת!"

**

והנה המחשה יותר-חריפה לדברים: מושב 'עוצם' הדרומי, לפני חודשים אחדים.

כלי המחרישה נדמו. גם הטרקטורים הרועשים המניעים סחורה מהכא להתם חדלו מלנוע. דממת אלחוט של זוך וטוהר באוויר. השבת, שבת שביעית, פורשת כנפיה על היקום.

ללמדך, שהתורה לא שוכנת רק בערפלי-טוהר ובמקומות רבי-שגב. בכלל לא. גם במקומות הנמוכים, האפלוליים, שורה רוח אלוקים. גם בחיי היומיום האפרוריים יש לתורה אמירה. קידוש החול - בלשון ספרי החסידות. 'סיני', הבנתם מעתה, אינו מיקום גיאוגרפי. זה מהות. הר נמוך-קומה הוא. ודווקא ממנו תצא תורה לעם-נצח.

ב'משק 13' שבמושב אני פוגש את ר' עמרם

<<< המשך בעמוד הבא

גיליון "פרשתי את השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: הסופר הרב אברהם ישראל פרידמן. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867. להנצחות פנה לפל: 0527697719

1

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

ארז'ואן.

ר' עמרם, יהודי של פעם הוא. פגשנו אותו טרם לכן בירכתי בית הכנסת כשהוא ממלמל פרקי תהילים בהשקט וברגש. כעת הוא מביאנו אל שדות הפרחים שלו. את סדר יומו מתחיל עמרם בחסות העלטה העמוקה: בשעה 2 וחצי לפנות בוקר. בשנה אחרת, שעות אחדות אחרי, אחרי תפילת הנץ כוונתיקין, הוא יתפנה להשקות את יבולו. היום, סדר היום שונה בעליל. "אני לומד ב'כולל שמיטה' בבוקר ובערב. אל תדאג, יש לי תעסוקה...", הוא אומר בחיוך. הוא נשמע רגוע ומרוצה בעליל.

חברו למושב, ר' ישראל בן חמו בן ה-73, גם נשמע אדיש ובוטח. "תשמע", הוא אומר לי כשהוא מצביע לעבר חממות הפלפלים הנובלים, "כל השמיטות קשות - למי שאכן לוקח זאת בקושי. אך מי שלוקח זאת בקלות, יש לו על מה לסמוך. יש לנו מנוחה וגם פנאי ללמוד בבית הכנסת".

בימים אלו, חקלאי 'עוצם' - כמו עוד רבים אחרים - עוטים על עצמם ארשת של שבת מנוחה.

דווקא 'אנשי האדמה', אלו שלכאורה מהווים סמל לארציות ולחול בוטה (ראה בראשית רבה {לו, ג} בנוח שנאמר עליו ש'נעשה חולין מפני שנהיה 'איש אדמה'), לחול שבחול, בן-רגע מחוללים שינוי דרסטי בן 180 מעלות כאשר הם מקבלים פני שבת קודש. 'נועם הנשמות' באוויר. זאת בשעה שאך רגעים אחדים טרם לכן הם היו 'אנשי אדמה'.

מכאן, תבינו, ההקשר המוחץ בין שמיטה דווקא ל'סיני'. אכן דווקא היא תהווה בית -אב לשאר המצוות ללמדך על 'סיני'. ולא. לא על זה הגיאוגרפי. אלא על זה המהותי. על זעקת 'הר סיני': החיבור של הקודש גם לחפצי החול הנמוכים - לכאורה.

שכן היא, השמיטה, המהווה את המהפך הקוטבי ביותר - שהופכת 'איש אדמה' חולי כל-כך ל'איש של שבת' יכולה להעניק המחשה חיה לייעוד ששמו 'סיני'. וכל אחד יכול. אם רק יחשוב על ההיבט היהודי-תורני שבכל מעשה שעושה בימי-חלדו.

החקלאים ישראל בן חמו ועמרם ארז'ואן, כך למדתי, הם אנשים של 'סיני'. אנשים שהצליחו להפוך יום חול אפרורי ואביך ליום של שבת שפוכת-נועם, וגם פלפלים נובלים לקדושים בקדושת השבת!

בעניין ממכר שבת ויום טוב

ב יצה כז, ב במשנה: "אין נמנין על הבהמה לכתחלה ביו"ט אבל נמנין עליה מערב יום טוב ושוחטין ומחלקין ביניהם". ובגמרא: "מאי אין נמנין אמר רב יהודה אמר שמואל אין פוסקין דמים לכתחלה". וברש"י כתב: "אין פוסקין דמים. שמקח וממכר בשבת וביו"ט אסור בספר עזרא (נחמיה ג')."

תמיהה רבתי מציב הגאון רבי עקיבא אייגר בהגהותיו באשר למקור איסור מקח וממכר בשבת ובמועדים. שכן, רש"י כאן הביא לכך מקור חדש מספר נחמיה, ואילו לקמן (לז, א) הביא מקור מן המקרא הנודע 'ממצוא חפצך, ודבר דבר'.

ונראה, בענווה הראויה, ליישב זאת לאור תמיהת ספר 'שמחת יום טוב' למהרי"ט אלגזי, שתמה מה חידוש יש בדברי המשנה, הלא ידוע לכל צורב מצוי שאסור לסחור בשבת ויום טוב. ויישב שמדובר במקום שהמוכר או הלקוח לא פסקו דמים בעצמם כל ועיקר, אלא שאחד מחבריהם עשו זאת, ולמרות שאין כאן צורת מקח וממכר מחדשת המשנה שהדבר אסור.

ולאור זאת ייראה ליישב תמיהת רבי עקיבא אייגר: כאן לא יכול היה רש"י להביא את המקרא הרגיל לאיסור מקח וממכר ביום-טוב - 'ממצוא חפצך ודבר דבר', שכן אין כל 'דבר דבר', שהרי הסוחרים עצמם לא פסקו דמים, ולכן יש צורך במקרא הכללי שמצינו בנחמיה, שם משתמע כי ישנו איסור כללי לסחור בשבת ובחג.

ברם, בדרך פלפול היה מקום להעלות זווית נוספת בשאלה זו של 'ממצוא חפצך' בנדון שלנו: הלא כלל כללו חז"ל (שבת קנ, א) כי 'חפצי חול אסורים - חפצי שמים מותרים'. ולכן מותר לחשבן חשבונות מצווה בשבת או לפסוק דמים לצדקה. ומעתה, לכאורה כאן מדובר בפסיקת דמים לצורך סעודת החג, שהיא מצווה, ולא יהא בכך כל איסור. ואולי משום כך לא כתב רש"י מקרא זה של 'ממצוא חפצך', כי מדובר ב'חפצי שמים'. ולמען האמת יש לדון עד כמה הדבר נחשב 'חפצי שמים' בעצמותו, שהרי אין הפסיקה צורך יום טוב אלא התוצאה הרחוקה, ושונה הוא הדבר משאר ההלכות שהבאנו מהגמרא. ויש לעיין עוד בהגהות 'מרדכי' שבת (רמז תנ"ט) באשר לפסיקת דמים למת ביום טוב, וקחנו משם לנידוננו. ויש עוד

כוס של ברכות לידידי היקר, איש התקשורת רב-הפעלים, ר' אבי יוספי הי"ו - לרגל הולדת בנו במזל"ט. תזכו לגדלו לתורה ולמצווה!

ניתן להשיג שוב את קובץ מים אדירים - אסופת מאמרי הגיליון על סדר הפרשיות בשליחת מייל ל: abyisrael@gmail.com

המותר להתקלח טרם התפילה?

זו שאלה רווחת: האם מותר להתקלח טרם התפילה?

במשנה ברורה (סימן פ"ט סעיף קטן ו') למדנו שאסור לאדם לעשות צרכיו האישיים טרם תפילת שחרית - אחרי שעלה עמוד השחר. וראיתי בספר חוט שני (הלכות פסח, עמוד ש"ו) שבקושי התיר להתקלח טרם התפילה, אלא אם כן בעקבות כך יתפלל טוב יותר.

ברם, לכאורה יש לדון להקל בכך בשופי, וזאת משום עניין הכנה לתפילה הנלמד מ'היכון לקראת אלוקיך ישראל' (שבת יא, א), המחייב הכנה ראויה כעומד לפני מלך, וכמסופר שם בגמרא על האמוראים שהיטיבו בגדיהם טרם תפילתם.

והיה מקום לחלק שלא אמור דין 'היכון' רק כלפי צחצוח החזות החיצונית אבל לא לגבי ניקיון הגוף. אולם בסברה אין לחלק ביניהם, שכן סוף-סוף אין ראוי לעמוד בצורה כזו בפני מלך ומדוע שלא יהא דין 'היכון' תקף גם כאן. ושמא גם כאשר אינו מתכוון לכך בברור יש דין זה, שהרי סוף-סוף הדבר מכבד את התפילה ואת צורת העמידה הנאותה לפני המלך.

והצעתי הדברים לפני הראשון לציון הגאון רבי אליהו בקשי דורון שליט"א והסכים להנחתו באומרו: "פוק חזי מה עמא דבר (- צא וראה מה נוהג העולם). הלא רבים מבני העם הולכים למקווה ובית המרחץ טרם התפילה, כדי לקיים 'הכון לקראת אלוקיך ישראל'".

נקודה טובה.

מגיש: אלי כהנא

לימוד תורה במקום המנגלים

יש אלטרנטיבה למנגלים:

כמידי שנה, כ-2,000 מבוגרי הסמינרים של "ערכים" השתתפו בכנסי לימוד וחיזוק שהתקיימו בשבוע שעבר - יום העצמאות ברחבי הארץ. אלפי בוגרים, אנשים נשים וטף, ביכרו להקדיש את יום החופש לעסוק בדברי תורה והמשך החיזוק אותנו החלו בסמינר, כשאליהם מצטרפים רבים נוספים שעדיין לא היו בסמינר, אך נרשמו לסמינרים הבאים בעקבות יום זה. הבוגרים התכנסו בשלושה מוקדים ברחבי הארץ: יד בנימין, קריית אונו ורכסים.

שני כנסים גדולים נוספים לבוגרים מאזור ירושלים והצפון התקיימו באולם האודיטוריום "יד בנימין" וברכסים בהשתתפות למעלה מ-450 מבוגרים וכ-550 ילדים. הרב אליהו אלפסי, רכז רישום וקשר המשך מעלה אדומים מספר על אחד המשתתפים שהוא רשם לסמינר לפני שנתיים, אילן בנט, ונקלט במהלך הסמינר בעדשת צלם הארגון, כאשר גיהל אתו שיחה מעמיקה בסמינר. שנתיים אחרי, צלם הארגון תיעד את השניים, כמעט בסיטואציה דומה - אך הפעם כבר אילן מעוטר בזקן ועל ראשו כיפה.

מרגש.

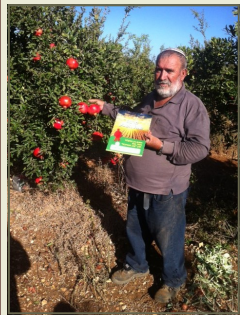
חקלאי השביעית

האדם והאדמה: ליקטנו שתי פרופילים יוצאי-דופן של חקלאים 'גיבורי כוח' שפותחים צוהר לעולמו של האדם שמשבית את האדמה בשביעית * לפרשת "בשביעי תשבית"

אלי כהנא

שומר שביעית - בפעם השביעית

תכירו את החקלאי יצחק ביטון מיישוב 'חזון' ששומר שביעית זו הפעם השביעית (!). ליצחק מטע של רימונים ממנו חילקו לראש השנה, כפי שמרן הגאון הרב חיים קנייבסקי אמר: "שעל רימונים כאלו מהברכה של השנה השישית", מחקלאי 'גיבור כוח' ששומר שמיטה כעת פעם שביעית, ראוי לברך לראש השנה ברכת שהחיינו על הרימון 'יהי רצון שירבו זכויותינו כרימון'."

שביעית - בפעם השביעית. יצחק ביטון.

הסיפור אירע בתחילת החורף של שנת השמיטה. הוא התקשר לר' בנימין כהן, מנכ"ל 'קרון השביעית', וסיפר: "השבוע לפני כמה ימים ניתך ארצה ברד כבד עם גשמים חזקים ביותר בכל אזור הצפון וכל המטע רימונים הלך לאבדון, ואילו חשב שיהיה לו עוד קצת הכנסה לפני שנת השמיטה כעת הכול הלך לאיבוד. התקלקל כליל". (רימונים הם מפירות השישית). ואז הוא הוסיף ואמר: "אני יודע שהקב"ה מנסה אותי בניסיון לא קל, אני רוצה שהשטן יבין שלא יעזור לו שום דבר. ולשם כך אני רוצה לעשות דבר נוסף למען השמיטה ואדרבה להתחזק בשמיטה".

הוא סיפר בהתרגשות ששאר-בשרו מתגורר ביישוב עלמה שבגבול הצפון, שם הוא מגדל 2,000 דונם 'פלאח'. 'תעשו לי טובה, ביקש, "תשכנעו אותו שלא יזרע. הוא מסתפק ואומר: אבא תראה בשביל מה לשמור שמיטה אפילו אתה קיבלת מכה חזקה, ואני אומר לו אדרבה, אנו חזקים והקב"ה מנסה אותנו ואנו צריכים להתגבר ולהתחזק באמונה שהכול מאתו יתברך והכל לטובה, אני ממש מתחנן ומבקש שתנסו לצרף אותו למאגר של גיבורי הכוח שומרי השמיטה, וזו תהיה התשובה החזקה שלי לניסיונות של היצר שמנסה לשבור אותי'. מרגש.

שומר שביעית - בגיל 70

שביעית בגיל 70. מאיר עמר.

מאיר עמר, הנו חקלאי ממושב 'מבקיעים' שבדרום - מושב שמצוי בתחום יישובי עוטף עזה בחבל אשכול. ברשותו כ- 100 דונם חממות בתי רשת ושדות פתוחים, בהם מגדל ירקות. 56 שנה בחקלאות החליט יחד עם אשתו להיות והם כבר לא צעירים (מעל גיל 70) ואינו יודע האם יזכה לחיות לעוד שמיטה, הרי שהוא ישמור הפעם, לראשונה בחייו, שמיטה כהלכתה.

שבוע לפני ראש השנה, בגבורת נפש עילאית, ניתק את מערכות ההשקיה למרות שהשדות והחממות היו עדיין מלאות ביבול מבורך של ירקות כמו: חצילים, פלפלים וכדו', שכמובן נבלו והלכו לאבדון.

כפי שניתן להתרשם מהתמונות שצילמו אנשי 'קרון השביעית' בשטח, הצעד הנועז של חקלאי שעומד לנוכח כמויות כה גדולות של סחורה, והוא נחוש בדעתו לשמור שמיטה כהלכתה גם במחיר ההפסד הכספי הגדול ובפרט אחרי חודשי המלחמה 'צוק איתן' כשסוף סוף היה יכול לקטוף את היבול ולשווק אותו - מרגש עד דמעות. ההחלטה לשמור שמיטה היא זו שהכריעה את הכף ואין לשער את גודל ההתרגשות לנוכח מראות אלו.

תודות ל'קרון השביעית' ולמנכ"ל הרב בנימין כהן, על מסירת החומרים הייחודיים.

גר הצדק מ'בתי אונגריין'

מודעה תמימה שפורסמה היום (ד') בשכונות מרכז ירושלים קראה להשתתף בלוויית ר' ברוך בראשית ז"ל - גר צדק גלמוד משכונת 'בתי אונגריין' הסמוכה. יצחק העברי נסה להתחקות אחרי דמותו החידתית * בן אברהם

"גר הצדק הגלמוד". כך כונה המנוח ר' ברוך בראשית ז"ל במודעות המבשרות על פטירתו היום (ד').

במודעה שפורסמה בשכונות ירושלים תחת הכותרת "מת מצווה - הכל קרוביו", נקראו התושבים לכבד כבוד אחרון את גר הצדק הגלמוד ש"הסתובב הרבה ב'בתי אונגריין' ובמושב זקנים ברחוב בהר"ן 10".

המודעה נחתמת בבקשה נרגשת: "היום והמנוח הגר צדק אין לו שום קרוב שימר קדיש או ילמד משניות בעבורו על כן מתבקשים הקהל הקדוש לומר קדיש וללמוד משניות בעבור נשמתו של ר' ברוך בן אברהם ז"ל".

כל ניסיון שלנו לעלות על עקבותיו של המנוח, עלו בתוהו. גם ב'מעון זקנים' במעלה רחוב בהר"ן, שם כאמור התגורר, לא היה קול ועונה. ככל הנראה היה שקט, צנוע ונחבא אל הכלים. גלמוד גם מסביבתו. ד מ ו ת ו ת י ש א ר ח י ד ת י ת . נ א א כן לומר 'קדיש' או משניות לע"ג ר' ברוך בן אברהם

קוראים כותבים

גאבות

המשפט הוצא מהקשרו

(תגובות למדור 'נקודה טובה' - גיליון 232)

משה ש. - ירושלים

שלום רבי אברהם ישראל פרידמן. יפה שמצאת נקודה טובה גם בהכרזה האווילית 'מפני שיבה תקום' שהוצאה ממשמעה המקורי לחלוטין.

לא רק בקו 31

א.ת. אור - ירושלים

למערכת 'פרש' (י)ת השבוע, שלום. באשר למה שציינתם על הכרזת הקריין האלקטרוני 'מפני שיבה תקום' בקו 31 בסמוך ל'תחנה המרכזית בירושלים, אציין, שגם בקו 18 העובר ברחוב יוסי בן יועזר בקטמון, ישנה הכרזה קולית באוטובוס של 'מפני שיבה תקום'.